

15.1.2004

666/4/02

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Riitta Länsisyrjä

**AUTOVEROASIAIN KÄSITTELYN LYKKÄÄNTYMINEN
ENNAKKORATKAISUPYYNNÖN JOHDOSTA**

1

KANTELU

A on osoittanut eduskunnan oikeusasiamiehelle tänne 11.3.2002 saapuneen kantelukirjoituksen, jossa hän arvostelee Helsingin hallinto-oikeuden välipäätöstä, jossa hallinto-oikeus lykkäsi hänen autoverovalituksensa käsittelyä autoveron ja sille suoritettavan arvonlisäveron määrää koskevilta osin siihen asti, kunnes korkein hallinto-oikeus olisi saanut Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ennakkoratkaisun käytetyn auton maahantuonnin verotusta koskevassa asiassa ja korkeimman hallinto-oikeuden annettua päätöksen välipäätöksellään lykkäämänsä kyseisen asian osalta. Kantelija arvostelee myös sitä, että korkein hallinto-oikeus ei myöntänyt hänelle valituslupaa siltä osin, kuin Helsingin hallinto-oikeus oli samassa päätöksessään hylännyt valituksen muuttoautosäännösten soveltamisesta. Kantelija arvostelee myös Tullihallitusta siitä, että se oli lykännyt hänen huojennushakemuksensa käsittelyä siksi, kunnes valituksenalainen asia olisi lainvoimaisesti ratkaistu.

2

SELVITYS

Kirjoituksen johdosta on tänne hankittu selvitys Helsingin hallinto-oikeudesta ja Tullihallituksesta. Selvitykset oheistetaan jäljennöksenä kantelijalle tiedoksi.

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat

Tornion tulli määräsi 4.1.2000 antamallaan autoveropäätöksellä A:n maksamaan tuomastaan autosta autoveroa 33 329 markkaa ja arvonlisäveroa 7 332 markkaa eli yhteensä 40 661 markkaa. A teki Tullihallitukselle 18.1.2000 hakemuksen, jossa hän pyysi huojennettavaksi määrättyä autoveroa ja arvonlisäveroa. A valitti samanaikaisesti autoveropäätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen.

Helsingin hallinto-oikeus lykkäsi 21.6.2000 antamallaan välipäätöksellä A:n valituksen käsittelyä siltä osin kuin valituksessa oli kysymys autoveron määrästä ja autoverolle suoritettavasta arvonlisäverosta. Hallinto-oikeus

hylkäsi päätöksellään autoveropäätöksestä tehdyn valituksen siltä osin kuin siinä vaadittiin muuttoautosäännösten soveltamista.

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi 26.9.2001 antamallaan päätöksellä A:n valituslupahakemuksen hallinto-oikeuden päätökseen hylätä A:n vaatimus muuttoautosäännösten soveltamista.

Tullihallitus ilmoitti 8.1.2002 päivämällään kirjelmällä A:lle, että se katsoi, ettei se voi tehdä verojen huojentamista koskevaa päätöstä ennen kuin auton verotusasia oli oikeudelliselta puolelta kokonaan ratkaistu. Tullihallitus ilmoitti, että huojennusasian käsittely oli keskeytynyt, kunnes hallinto-oikeudessa vireillä oleva valitus tulee kaikilta osin lainvoimaiseksi. A peruutti autoveroilmoituksensa 23.1.2003. Tulli peruutti autoverotuspäätöksensä 27.1.2003.

Helsingin hallinto-oikeus vahvisti päätöksellään 14.2.2003, että lausunnon antaminen asiassa raukeaa.

Tullihallitus vapautti A:n 7.3.2003 antamallaan päätöksellä suorittamasta kysymyksessä olevasta autosta kannettavaksi tulevaa autoveroa ja autoverosta kannettavaa arvonlisäveroa siten, että verotus vastaa muuttoajoneuvon kohdalla maahantuonnin ajankohtana autoverolain 25 ja 25 a §:n säännöksiä soveltamalla myönnettävää vero etua.

3.2

Päätös muuttoautosäännösten soveltamisesta

Helsingin hallinto-oikeus katsoi päätöksellään 21.6.2000, ettei A ennen heinäkuussa 1999 tapahtunutta Suomeen muuttoaan ollut ulkomailla yhtäjaksoisesti vähintään yhtä vuotta siten, kuin autoverolain 25 §:ssä edellytetään. Näin ollen edellytyksiä muuttoautokohtelulle ei ollut olemassa. Tältä osin asia on saatettu valituslupahakemuksella korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltäväksi, joka on katsonut, että valitusasiassa ei ollut autoverolain 71 §:ssä säädettyjä valitusluvan myöntämisen perusteita eikä korkein hallinto-oikeus näin ollen myöntänyt valituslupaa A:lle.

Helsingin hallinto-oikeus ja korkein hallinto-oikeus ovat ratkaisseet asian niille lain mukaan kuuluvan harkintavallan nojalla. Asiassa ei ole ilmennyt aihetta epäillä, että tuomioistuimet olisivat ylittäneet harkintavaltaansa tai käyttäneet sitä väärin taikka muutoinkaan menettelleet lainvastaisesti tai jättäneet velvollisuutensa täyttämättä.

3.3

Päätös lykätä asian käsittelyä

Kantelija on arvostellut sitä, että hänen valitusasiansa käsittely lykättiin käytetyn auton maahantuontia koskevan toisen asian ennakkoratkaisun saamista odoteltaessa, koska hänen käsityksensä mukaan kysymys ei ollut samanlaisesta asiasta.

Tuomioistuin oli päätöksellään katsonut, ettei muuttoautosäännöksiä voitu kantelijan tapauksessa maahantuomaan autoon soveltaa. Veron määrää koskevat säännökset olivat autoverolain 3 luvussa. Autoverolain 25 §:n muuttoautosäännöksen soveltaminen merkitsisi, että edellä mainitulla tavalla määrättyä veroa voitiin alentaa pykälässä säädettyyn enimmäismäärään, jos siinä määrätty ehdot maahan muuttavan henkilön muuton yhteydessä tuoman verollisen ajoneuvon veron alentamiseen olivat olemassa. Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkoratkaisupyyntö koski maahan tuodun ajoneuvon verotusarvon ja veron määräytymistä sekä autoverolle suoritettavan arvonlisäveron perustetta. Tällä ratkaisulla on voinut olla hallinto-oikeuden päätöksessä todetulla tavalla vaikutusta myös A:n valituksen ratkaisuun autoveron määrää ja autoverolle kannettava arvonlisäveroa koskevalta osalta.

Näin ollen katson, että Helsingin hallinto-oikeus on ratkaissut asian harkintavaltansa puitteissa eikä minulla ole aihetta epäillä asiassa lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä.

3.4

Huojennushakemuksen käsittelyn lykkääminen

Tullihallitus voi autoverolain 50 §:n 1 momentin mukaan erityisistä syistä hakemuksesta määräämillään ehdoilla alentaa suoritettua tai suoritettavaa autoveroa, viivekorkoa, veron lisäystä, viivästyskorkoa, jäämämaksua sekä lykkäyksen vuoksi suoritettavaa korkoa taikka poistaa ne kokonaan.

Vapautuksen myöntämisen on katsottu viime kädessä olevan viranomaisen vapaassa harkinnassa eli kysymyksessä olevan tarkoituksenmukaisuusharkinnan. Tullihallituksella on tämän säännöksen nojalla erittäin laaja harkintavaltta arvioidessaan näitä verosta vapauttamiseen johtavia erityisiä syitä. Edellä sanottu ei kuitenkaan tarkoita, että Tullihallituksen ei harkinnassaan tulisi noudattaa muun muassa harkintavallan käyttöä ohjaavia yleisiä hallinto-oikeudellisia periaatteita, kuten yhdenvertaisuusperiaatetta ja suhteellisuusperiaatetta. Yhdenvertaisuusperiaatteen, joka ilmenee perustuslain 6 §:stä, noudattaminen merkitsee sitä, että päätöksenteon tulee tapahtua ennalta määriteltujen ja yleisesti hyväksytyjen ja tasapuolisesti sovellettujen perusteiden mukaisesti noudattaen johdonmukaista ratkaisulinjaa. Suhteellisuusperiaatteen keskeinen sisältö on, että viranomaisen toiminta on mitoitettava oikein. Olosuhteet huomioon otettava kohtuusharkinta on suhteellisuusperiaatteen mukaista.

Tullihallitus on selvityksessään todennut, että menettely perustuu Tullihallituksen verotusosastolla noudatettuun käytäntöön. Sen mukaan, jos hakemuksen kohteena olevasta ajoneuvosta on samanaikaisesti vireillä verovalitus, huojennusasian käsittely keskeytetään. Tullihallitus on vedonnut hakemusten yhdenvertaiseen käsittelyyn.

Verosta on katsottu voitavan myöntää huojennusta tai vapautusta jo ennen maksuunpanoa. Hakemus voidaan tehdä myös etukäteen esimerkiksi muuttoautotapauksessa jo ennen muuttoja. Veroa voi myös olla joko maksettu tai maksamatta (kts. Linnakangas - Juanto: Tieliikenneverot, s. 342). Edellä

mainitussa teoksessa todetaan kuitenkin, että veroista, joista valitus on vireillä, ei yleensä vielä tässä vaiheessa vapauteta.

Tullihallitus on vedonnut asiassa vakiintuneeseen tulkintalinjaansa ja laajaan harkintavaltaansa. Yhdenvertaisuusperiaatteen toteutumisen kannalta on mielestäni kuitenkin otettava huomioon, että vertailutapauksissa, joita Tullihallituskin tarkoittaa, ei valituksen käsitteily johda huojennushakemuksen lykkäämiseen läheskään yhtä pitkäksi ajaksi kuin tapauksissa, joissa käsittelyn jatkaminen on riippuvainen Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ennakkoratkaisusta. Tältä osin voidaan mielestäni perustellusti katsoa, että olosuhteet eivät nyt kysymyksessä olevan kaltaisessa tilanteessa ole täysin samanlaiset kuin ns. normaalissa valitusprosessissa. Näin ollen kohtuuskäsitteilyä olisivat voineet puoltaa asian käsittelyä valituksen vireillä olosta huolimatta.

Ylipäätään huojennushakemuksen käsittelemättä jättäminen valitusprosessin aikana voidaan mielestäni kyseenalaistaa. Huojennuksen perusteethan ovat toiset kuin valituksessa, jossa verotuspäätöksen laillisuus saatetaan tuomioistuimen tutkittavaksi. Jos verovelvollinen ymmärtää ensin hakea huojennusta ja vasta hakemuksen ratkaisemisen jälkeen valittaa kolmen vuoden säädetyssä valitusajassa, ei hänen huojennushakemuksensa tutkimiselle olisi estettä. Seikka, jota verovelvollinen ei osaa ottaa huomioon menettelytapaa valitessaan, ei mielestäni tulisi olla huojennushakemuksen käsittelemisen esteenä varsinkaan, jos on nähtävissä, että valituksen käsittely kestää poikkeuksellisen kauan. Noudatettu menettely voi muodostua yhdenvertaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden toteutumisen kannalta ongelmalliseksi. Käytännössä ainakin valtiovarainministeriö on eräässä tapauksessa katsonut, että se voi ratkaista huojennushakemuksen valituksen vireillä olosta huolimatta (valtiovarainministeriön päätös 11.4.1997 nro VM 4/502/97 ja korkeimman hallinto-oikeuden päätös 3.12.1997 taltio 3077).

Asiassa ei ole kysymys verovelvollisen oikeudesta tai velvollisuudesta päättämisestä, vaan anteeksiantonormista, jonka soveltamisessa Tullihallituksella on laaja harkintavalta. Näin ollen katson, että Tullihallitus ei ole menettänyt asiassa lainvastaisesti tai laiminlyönyt velvollisuuttaan. Saatan kuitenkin Tullihallituksen tietoon käsitykseni valituksen vireilläolon vaikutuksesta huojennushakemuksen käsittelyyn. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Tullihallitukselle.